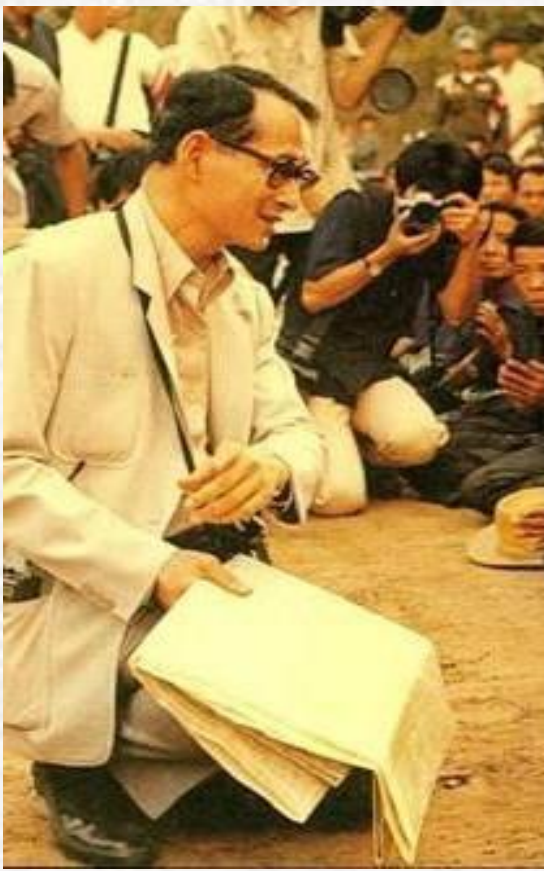

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่

นางสาวอุศนีย์ ฐปทอง

รองเลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอัน

เนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเทศชาติdประชาชน

สมดุล ยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง
มีภูมิคุ้มกันในด้านวัตถุ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/

วัฒนธรรม

ทางสายกลาง

พอประมาณ

ความพอเพียง

มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกัน

คุณธรรม

ความรู้รอบรู้

ความรอบคอบ

ความระมัดระวัง

บัน

พื้นฐาน

น

ซื่อสัตย์สุจริต

อดทน

ความเพียร มีสติ

ปัญญา

การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร

แบ่งดินเป็น 4 ส่วน
ประมาณ 10-15 ไร่

ทฤษฎีใหม่

➤ 30% สระน้ำ

➤ 30% ไร่ปลูกข้าว

➤ 30% ไร่ปลูกพืชไร่
พืชสวน

➤ 10% ไร่เป็นที่อยู่อาศัย
ถนนคันคูดิน ปลูก
พืชผักสวนครัวและ
เลี้ยงสัตว์

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่หนึ่ง

(๑) ถ้าพุดอย่างสรุปที่สุด เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ ๑๕ ไร่)

(๒) หลักสำคัญ : ให้เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวได้ (Self sufficiency) ในระดับชีวิต ที่ประหยัดไว้ก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

(๓) มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้

(๔) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น ๕ ไร่ ต้องมี ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ละแปลง (๑๕ ไร่) ทำนา ๕ ไร่ ทำพืชไร่หรือผลไม้ ฯลฯ ๕ ไร่ (= ๑๐ ไร่) จะต้องมีน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี

จึงได้ตั้งสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

นา ๕ ไร่ และพืชไร่และสวน ๕ ไร่

สระน้ำ ๓ ไร่ ลึก ๔ เมตร จุประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (๑๙,๒๐๐)

ที่อยู่อาศัย และอื่นๆ ๒ ไร่

รวมทั้งหมด ๑๕ ไร่

1. เกษตร ทฤษฎีใหม่

(๕) อุปสรรคสำคัญที่สุดคือ : อ่างเก็บน้ำ หรือสระ ที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ ๑ เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตกหมายความว่า ในปีหนึ่งถ้านับว่าแห้ง ๓๐๐ วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง ๓ เมตร (ในกรณีนี้ ๓/๔ ของ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ ๔,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร) จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ

(๖) มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการวัดมงคลชัยพัฒนาได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง ๓,๐๐๐ ไร่

(๗) ถ้าพังอ่างเก็บน้ำจุ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ ๘๐๐ ไร่

(โครงการวัดมงคล มีพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็น ๒๐๐ แปลง) อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ ๔ ไร่ต่อแปลง ถ้าพังสระในแปลงเลี้ยงได้ ๔.๗๕ ไร่

จึงเห็นได้ว่า หมู่ที่หนึ่งมีน้ำใช้ ๘๗๕ ไร่ต่อปี

เป็นการผลิต แบบพึ่งตนเอง

ด้วยวิธีง่ายๆ
ค่อยเป็นค่อยไป
ไปตามกำลัง

เกษตรกรรวม
พลังชุมชน
กลุ่มใหม่ รือ

สหกรณ์ร่วม
แรงในเรื่องของ
การผลิ
การตลาดการ
แปรรูป
สวัสดิการ
การศึกษา

ทฤษฎีใหม่
ขั้นที่สอง

เมื่อตั้งศูนย์บริการที่วัดมงคลชัยพัฒนา และแปลงตัวอย่างที่ “ทางดิสโก้” สำเร็จแล้ว เกษตรกรก็เริ่มเข้าใจวิธีการ จึงขอให้ดำเนินการในที่ดินของตน เมื่อได้ผลก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้ เกษตรกร รวมพลังกัน
ในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงใน

- (๑) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซดประทาน ฯลฯ)
- (๒) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
- (๓) การแปรรูป (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)
- (๔) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)
- (๕) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)
- (๖) สังคมและศาสนา

ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน

ทฤษฎีใหม่
มูลนิธิชัยพัฒนา
วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สาม

ติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และ กับแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน) ตั้งและบริหารโรงสี (๒) ตั้งและบริหารร้านสหกรณ์ (๑, ๓) ช่วยการลงทุน (๑, ๒) ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต (๔, ๕, ๖)

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์

: เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ

(ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง) : (๒)

: เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ

(เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง); (๑, ๓)

: ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร

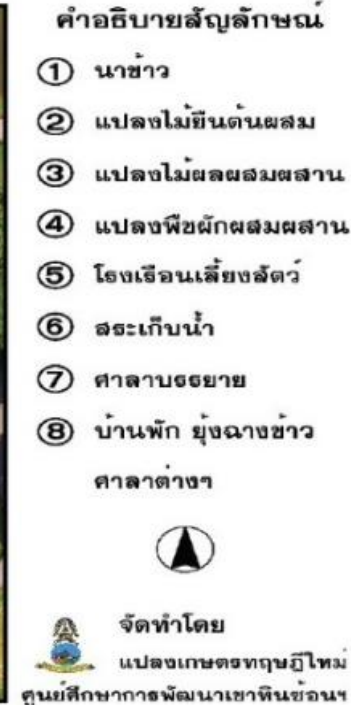
ทฤษฎีใหม่
มูลนิธิชัยพัฒนา
วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ทฤษฎี
ใหม่

เรื่องเกษตรกร
ร้านสหกรณ์
ช่วยกันลงทุน
ช่วยกันพัฒนา
คุณภาพชีวิตของ
ประชาชนใน
ระบบสหกรณ์ใหม่

[illegible]

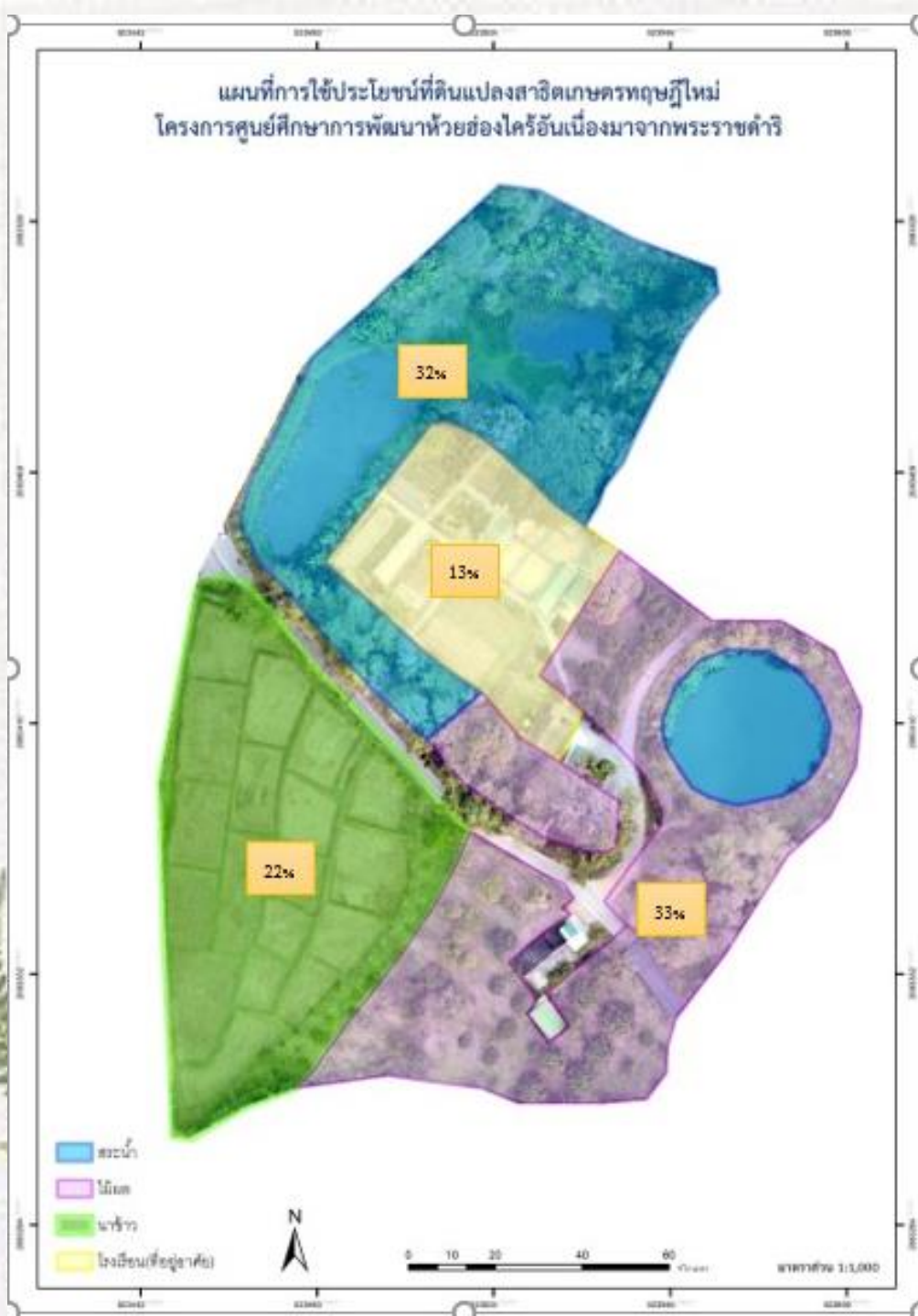
ศึกษาการพัฒนาเขาดินชั้น อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศึกษา

การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อัน เนื่องมาจากพระราชดำริ

การพัฒนาคุณภาพพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ^{6.21} ไร่ จังหวัดสกลนคร

พื้นที่ทั้งหมด 7,610 ตร.ม.

คิดเป็น 4.76 ไร่ 100%

พื้นที่นา 2,340 ตร.ม. คิด

เป็น 1.46 ไร่ 30.75 %

พื้นที่แหล่งน้ำ 2,252 ตร.ม.

คิดเป็น 1.41 ไร่ 29.59%

พื้นที่สวน/ไร่ 2,146 ตร.ม. คิด

เป็น 1.34 ไร่ 28.20%

พื้นที่พักอาศัย / คอกสัตว์ /
สวนครัว / โรงเรือน ฯลฯ

872 ตร.ม. คิดเป็น

0.55 ไร่ 11.46%

การพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

แหล่งน้ำ 4.5
ไร่ 20%

นาข้าว 7 ไร่
30 %

ที่อยู่อาศัย
2.25 ไร่ 10%

พืชสวน พืช
ไร่ 9.25 ไร่ 40
%

❖ สระบัว
พื้นที่
ละ 30

การพัฒนาอ่าวคังกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

❖ นาข้าวมี
พื้นที่ร้อยละ 30

❖ พืชสวน/
พืชไร่มี
พื้นที่ร้อยละ 30

❖ ที่อยู่อาศัย
เลี้ยงสัตว์
และปลูกผัก
สวนครัวมี

จังหวัดจันทบุรี

แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ (พื้นที่ 5 ไร่) ศูนย์

ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

แผนผัง การเกษตรทฤษฎีใหม่ (เกษตรประณีต)
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อ้อยคั้นน้ำ

มะละกอ
แสมพืชผัก
พท. 214 ตรว.

พืชไร่นวนเวียน
(แดงโม)
พท. 272 ตรว.

ถนน

มัง (มะเขือเทศ)

มัง (มะเขือเทศ)

ผักกะบะ

มะกรูด/พริก

พท. 2.71 ตรว.

มะนาว/พริก

ผักกะบะ

โกไข่

พท.12.5 ตรว.

บ่อซีเมนต์
(ปลาตุก)

พท.76.5 ตรว.

②

③

ผักบุ้ง

พท.

60.9 ตรว.

- โรงเก็บวัสดุ

- โรงคัดแยกพืชผัก

พืชไร่นวนเวียน

- อ้อยคั้นน้ำ

- ถั่วลิสง

- ข้าวโพด

- พริกสด

พท.

129.59 ตรว.

ไม้ผลผสมผสาน

- มะม่วงน้ำดอกไม้

- ฝรั่งพันธุ์ต่างๆ

- ส้มโอบ้านหิมสยาม

- ชมพูเพชรสายรุ้ง

- กล้วยน้ำหว้า

- มะพร้าวน้ำหอม

ฯลฯ

พท.508.38 ตรว.

บ่อพักน้ำ

พท.

71.69 ตรว.

พริก/มะเขือเปราะ

พท.189 ตรว.

พริก/มะเขือเปราะ

ถนน

พท.155.82 ตรว.

บ้านพัก

พท.43.54 ตรว.

นาข้าว

พท.43.54 ตรว.

ไร่) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วย ทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการ

ระหว่าง

ประเทศ

(พัฒนาแปลง
เกษตรกรรมใน
พื้นที่สำนัก
พระราชวัง
ตองกาตามหลัก

ตอง
กา

งบประมาณ 9,805 ล้านบาท

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ และหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่จุดเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ 1 ตำบล 1 กลุ่มทฤษฎีใหม่
2. เพื่อเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับทำการเกษตรตลอดจนพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำด้วยระบบและวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้

การดำเนินงาน

โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผลผลิตของโครงการและตัวชี้วัด

1. พื้นที่เกษตรกรรมที่ยินรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เพิ่มขึ้น 192,432 ไร่
2. เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพ 64,144 คน
3. แปลงพื้นที่ต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ 64,144 แห่ง
4. เกิดการจ้างงาน สร้างงาน สร้างรายได้ในพื้นที่ 4,009 ตำบล
จำนวนรวม 32,072 คน มูลค่า 3,463.776 ล้านบาท

ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ

เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้
คุณภาพชีวิตดีขึ้น

เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
ทางการเกษตร

พัฒนาความมั่นคงทางน้ำและเกษตร

เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำฝน
และเพิ่มพื้นที่ป่าปลูกใหม่

มีแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้

ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและ
พฤติกรรมทาง

ภาพฉายเศรษฐกิจใน
ครัวเรือน

รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	หมายเหตุ
1 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
2 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
3 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
4 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
5 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
6 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
7 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
8 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
9 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
10 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
11 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
12 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
13 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
14 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
15 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
16 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
17 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
18 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
19 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
20 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
21 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
22 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
23 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
24 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
25 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
26 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
27 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
28 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
29 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
30 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
31 พค 58	รับเงินจ้าง	100.00	รับเงิน
รวม	12535	12535	

บัญชี ครัวเรือน

ตัวอย่างการทำบัญชี
ครัวเรือน ของ สกว.

สิ่งที่
บันทึก

รายรับ : บันทึกจำนวนเงินสด ที่ได้รับมา
จากแหล่งต่าง ๆ / การ
บริโภค / ค่ายาและเครื่องนุ่งห่ม / ที่อยู่
อาศัย / การลงทุนและงานสังคม /
การศึกษา / ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น
เงินออมและหลักประกัน : ประกันชีวิต
ฝากธนาคาร ซื้อหรือเช่าที่ดิน
สิ่งก่อสร้าง

หนี้สิน : ในระบบ นอกระบบ บันทึกการ
ผ่อนชำระ

เนื่องจากพระราชดำริ

4,810

ส่วนใหญ่
เป็นการ
พัฒนา
แหล่งน้ำ

การพัฒนา ด้าน	ภาค					รวม
	เหนือ	กลาง	ตะวันออก เฉียง เหนือ	ใต้	ไม่ ระบุ พื้นที่ ฯ	
1. โครงการ พัฒนาด้าน แหล่งน้ำ	1,289	515	877	654	1	3,336
2. โครงการ พัฒนาด้าน การเกษตร	43	40	28	28	0	139
3. โครงการ พัฒนา ด้าน	69	42	40	36	1	188

จังหวัด	ประเภทของโครงการ								รวม
	ด้าน แหล่ง น้ำ	ด้าน การ เกษตร	ด้าน สิ่งแวดล้อม	ด้าน การ ส่งเสริม อาชีพ	ด้าน สาธารณสุข	ด้าน คมนาคม/ สื่อสาร	ด้าน สวัสดิการ สังคม / การศึกษา	ด้าน บูรณา การ/ อื่นๆ	
กำแพงเพชร	30	1	0	0	0	0	3	2	36
เขียงราย	132	6	8	4	1	4	42	9	206
เขียงใหม่	451	9	22	33	1	13	59	38	626
ตาก	54	0	7	2	2	1	27	7	100
น่าน	109	4	5	13	8	1	19	12	171
นครสวรรค์	8	1	1	0	0	0	2	2	14
พะเยา	52	3	3	1	0	0	1	5	65
แพร่	49	1	2	0	0	1	0	0	53
เพชรบูรณ์	27	2	2	0	0	1	4	1	37
พิจิตร	2	1	0	0	0	0	0	0	3
พิษณุโลก	25	5	2	3	0	1	7	4	47
แม่ฮ่องสอน	102	3	9	24	0	2	24	9	173
ลำปาง	119	0	2	2	0	0	0	2	125
ลำพูน	66	5	2	0	2	0	0	5	80
สุโขทัย	29	0	0	0	0	0	1	0	30

พื้นที่

ภาคเหนือ

อ

สำนักงาน
คณะกรรมการ

พิเศษ
เพื่อประสานงาน
โครงการ
อันเนื่องมาจาก

www.rdpb.go.th

โทร. 02-4478500

- หลักการทรง
งาน

- ตามรอยพระ
ยุคลบาท

- สืบสาน รักษา

ต่อยอด

